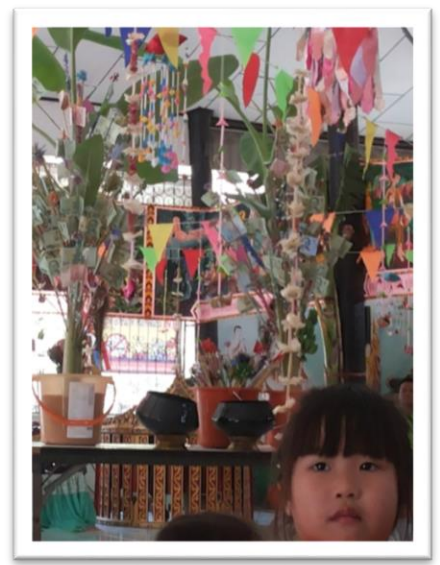
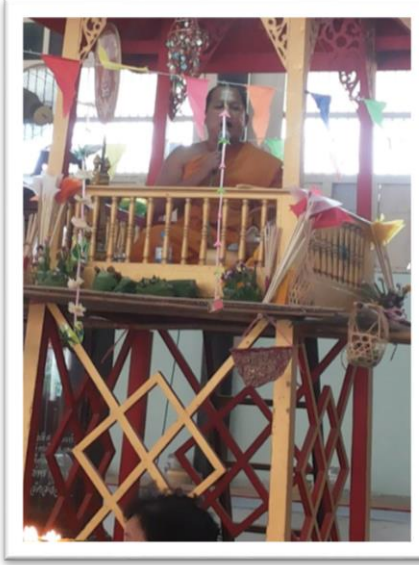

ประเพณีท้องถิ่น
ตำบลวังจั่น

ประเพณีท้องถิ่นของเรชาววังจั่น “บุญมหาชาติ”

บุญมหาชาติ

บุญพะเหวด หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บุญมหาชาติ เป็นประเพณีบุญตามฮีตสิบสอง ของชาวอีสาน แต่ถ้าถือเป็นเรื่องทาน ก็เป็นประเพณีการบริจาคทานครั้งยิ่งใหญ่ ก็พอจะอนุมานได้ถึงสภาพทั่วไป ของชาวอีสานว่า ดอกจิก ดอกจาน บานราวต้นเดือน ๓ พุทธศาสนิกชนจะเก็บดอกไม้เหล่านี้ มาร้อยเป็นมาลัยเพื่อตกแต่งศาลาการเปรียญสำหรับบุญมหาชาติและในงานนี้ก็จะมีการเทศน์มหาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นงานอันศักดิ์สิทธิ์ผู้ใดฟังเทศน์มหาชาติจบภายในวันเดียว และบำเพ็ญคุณงามความดี จะได้ อานิสงส์ไปเกิดในภพหน้า

ประเพณีท้องถิ่นของเรชาววังจันทน์ “วันสงกรานต์ สรงน้ำพระ /รดน้ำดำหัว”

วันสงกรานต์ หรือ ประเพณีสงกรานต์ เป็นวันฉลองการขึ้นปีใหม่ของไทย ซึ่งโดยทั่วไปจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ตรงกับเดือนห้าตามจันทรคติ

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยมีประเพณีสงกรานต์ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว ในกฎหมายเตียรบาล ซึ่งสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดฯให้ตราขึ้น กล่าวถึงการพระราชพิธีเผด็จศึกและพระราชพิธีลดแฉัตร พระราชพิธีเผด็จศึกเป็นพิธีการเกี่ยวกับการตัดจากปีเก่าขึ้นสู่ปีใหม่ ส่วนพระราชพิธีลดแฉัตรนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงสันนิษฐานว่าหมายถึงพระราชพิธีรดน้ำเดือน ๕ แสดงว่าประเพณีสงกรานต์ของหลวงมีมาตั้งแต่ต้นสมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว ในสมัยก่อนไทยใช้จุลศักราช การขึ้นปีใหม่จึงเป็นการขึ้นจุลศักราชใหม่

เนื่องจากเดือนเมษายนเป็นเวลาที่คนไทยว่างจากการทำนาจึงเป็นการเหมาะสมสำหรับคนไทยที่จะฉลองปีใหม่ในช่วงเวลานั้นด้วย คนไทยซึ่งนับถือพระพุทธศาสนามีประเพณีฉลองสงกรานต์ด้วยการทำบุญ รดน้ำและสาดน้ำเพื่อแสดงความกตัญญู และแสดงความปรารถนาดีต่อกัน นอกจากนี้ยังมีตำนานซึ่งอธิบายความเป็นมาของประเพณีสงกรานต์ ตลอดจนการทำนายเรื่องดินฟ้าอากาศ การผลิตพืชผลและเหตุการณ์บ้านเมืองด้วย

ประเพณีท้องถิ่นของเราชาววังจั่น “วันเข้าพรรษา หล่อเทียนพรรษา”

วันเข้าพรรษา

"เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน โดยเหตุที่พระภิกษุในสมัยพุทธกาล มีหน้าที่จะต้องจาริกโปรดสัตว์ และเผยแพร่พระธรรมคำสั่งสอนแก่ประชาชนไปในที่ต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีที่อยู่ประจำ แม้ในฤดูฝน ชาวบ้านจึงตำหนิว่าไปเหยียบข้าวกล้าและพืชอื่น ๆ จนเสียหาย พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน คือ เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า "ปฐมาพรรษา"

ถ้าปีใดมีเดือน ๘ สองครั้ง ก็เลื่อนมาเป็นวันแรม ๑ ค่ำ เดือนแปดหลัง และออกพรรษาในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่า "ปัจฉิมพรรษา" เว้นแต่มีกิจธุระคือเมื่อเดินทางไปแล้วไม่สามารถจะกลับได้ในเดียวนั้น ก็ทรงอนุญาตให้ไปแรมคืนได้ คราวหนึ่งไม่เกิน ๗ คืน เรียกว่า "สัตตาหะ" หากเกินกำหนดนี้ถือว่าไม่ได้รับประโยชน์แห่งการจำพรรษา จัดว่าพรรษาขาด

ในช่วงเข้าพรรษาสานเดือนนี้ พุทธศาสนิกชนจะนุ่งขาวห่มขาว เข้าวัดถือศีลปฏิบัติธรรมทุกวันพระ จนกว่าจะถึงวันออกพรรษา

ประเพณีท้องถิ่นของเรชาววังจั่น “วันออกพรรษา / ตักบาตรเทโว”

วันออกพรรษา

วันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นสำคัญวันหนึ่งของพระภิกษุสงฆ์ คือ เป็นวันสิ้นสุดการจำพรรษา หรือออกจากพรรษาที่ได้อธิษฐานเข้าจำพรรษาตลอดระยะเวลา ๓ เดือน ในวันออกพรรษาในพระไตรปิฎกกล่าวไว้ว่า เป็นวันที่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มายังโลกมนุษย์ หลังจากທີ່พระองค์ได้เสด็จไปจำพรรษา และแสดงพระธรรมเทศนาโปรดเทพบุตรพุทธมารดา ซึ่งอยู่สวรรค์ชั้นดุสิต แต่ลงมาฟังพระธรรมเทศนาที่ชั้นดาวดึงส์

เรียกว่าอย่างหนึ่งว่า “วันปวารณา” หรือ “วันมหาปวารณา” คือวันที่พระสงฆ์ทำปวารณากรรม คือเปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุกล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาจิตได้ เมื่อได้เห็นได้ฟังหรือสงสัยในพฤติกรรมของกันและกัน

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษคือการตักบาตรเทโว โดยจะนำข้าวสารอาหารแห้งมาร่วมกันตักบาตรทำบุญ

ประเพณีท้องถิ่นของเรชาววังจันทน์ “บุญทอดผ้าป่า/บุญมหากฐิน”

บุญมหากฐิน

กฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ระยะเวลานั้นมีเพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลานี้เรียกว่า กฐินกาล คือระยะเวลา ทอดกฐิน หรือ เทศกาลทอดกฐิน

การทอดกฐินในปัจจุบัน ถือว่าเป็นทานพิเศษ กำหนดเวลาปีหนึ่งทอดถวายได้เพียงครั้งเดียว ตามอรรถกถาฎีกาต่าง ๆ พอกำหนดได้ว่าชนิดของกฐินมีสองลักษณะ คือ

จุลกฐิน การทำจีวร พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบท ทุกฝ่ายต้องช่วยกันทำให้เสร็จภายในกำหนดหนึ่งวัน ทำฝ้าย ปั่น กรอ ตัด เย็บ ย้อม ทำให้เป็นชั้นได้ขนาดตามพระวินัย แล้วทอดถวายให้เสร็จในวันนั้น

มหากฐิน คืออาศัยปัจจัยไทยทานบิณฑบาตเครื่องกฐินจำนวนมากไม่รับถ้วน เพื่อจะได้มีส่วนหนึ่งเป็นทุนบำรุงวัด คือทำนวักรรมบ้าง ซ่อมแซมบูรณของเก่าบ้าง ปัจจุบันนิยมเรียกกันว่า กฐินสามัคคี

งานบุญนี้ ชาวบ้านจะร่วมกันประดับตกแต่งกองผ้าป่า กองกฐิน ด้วยดอกไม้ ที่ทำมาจากเทียนให้สวยงามตามเชื่อแต่โบราณ

ประเพณีท้องถิ่นของเราชาววังจันทน์ “บุญสาทลาว”

บุญสาทลาว

ในวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือนเก้า ชาวลาวและชาวไทยอีสานจะมีงานบุญสำคัญเกิดขึ้นงานหนึ่ง เรียกกันในชื่องานบุญข้าวประดับดิน หรืองานบุญเดือนเก้า ซึ่งจะตรงกับเดือนสิงหาคมของทุกปี ชาวบ้านจะร่วมกันทำขนมกระยาสาธเพื่อทำบุญ และแบ่งปันกัน โดยจะนำข้าวปลาอาหาร ของคาว ของหวาน ผลไม้ หนากพลู บุหรี่ แบ่งมาอย่างละเล็กละน้อย ห่อใบตองเป็นห่อเล็กๆ นำไปวางไว้ตามโคนไม้ใหญ่หรือตามพื้นดินรอบๆ เจดีย์หรือโบสถ์ เพื่ออุทิศกุศลให้แก่ปู่ย่าตายายญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยจะเรียกประเพณีนี้ว่า ประเพณีบุญข้าวประดับดิน

ประเพณีท้องถิ่นของเราชาววังจั่น

“ประเพณีแห่ดอกไม้”

ประเพณีแห่ดอกไม้ มีการแห่ตั้งแต่ก่อสร้างวัดแล้วเสร็จจนถึงปัจจุบันกว่า ๔๐๐ ปี แล้วชาวบ้านเกิดความเชื่อว่า การนำดอกไม้มาบูชาพระที่ชาวไทยถือว่าวันสงกรานต์ เป็นวันขึ้นปีใหม่ การบูชาพระรัตนตรัยด้วยดอกไม้ถือว่าเป็นสิ่งอันมงคล ด้วยการเก็บดอกไม้ที่สด ดอกสวยงามที่สุด เป็นดอก เป็นช่อ และพัฒนาเป็นพานพุ่ม พานบายศรี ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ จนพัฒนาไปถึงการทำโครงด้วยไม้เรียกว่าต้นดอกไม้ ขนาดเล็กถือคนเดียว ขนาดกลางใช้คนหาม ๔ คน และขนาดใหญ่ใช้คนหาม ๖-๑๐ คน โดยชาวบ้านมีความเชื่อและถือเป็นสิริมงคล ที่ได้นำดอกไม้มาบูชาพระรัตนตรัย ขอให้ อยู่ดีมีสุข ให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ให้ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ บ้านเมืองร่มเย็น ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ วัว ควาย สัตว์เลี้ยงขยายคอกออกผลสมบูรณ์ ประเพณีการแห่ต้นดอกไม้ มีการแห่ทุกปี เริ่มจากวันสงกรานต์พระพุทธรูป เริ่มวันที่ ๑๓ เมษายน โดยหลักปฏิบัติจะเริ่มแห่ตั้งแต่วันที่ ๑๓-๑๖ เม.ย. ติดต่อกันและจะมีการแห่ต้นดอกไม้ทุกคืนวันพระ ตลอดเดือนเมษายนของทุกปี การแห่ต้องแห่ตอนกลางคืนราว ๑ พุ่ม ถึง ๓ พุ่ม และต้องมาแห่ที่วัดรอบพระอุโบสถเท่านั้น และต้องแห่ให้ครบ ๓ รอบ รอบที่ ๑ บูชาพระพุทธรูป รอบที่ ๒ บูชาพระธรรม รอบที่ ๓ บูชาพระสงฆ์ เมื่อแห่ครบทั้ง ๓ รอบแล้วต้องวางต้นดอกไม้ทุกต้นไว้รอบพระอุโบสถ เพื่อบูชาพระรัตนตรัยตลอดทั้งคืน รุ่งเช้านำต้นดอกไม้ออกจากวัด ถ้าต้นไหนยังแข็งแรงไม่เสียรูปทรง สามารถนำมาเปลี่ยนดอกไม้ใหม่ เพื่อนำไปแห่ในคืนต่อไป การแห่ ผู้หามต้นดอกไม้ต้องโยกประกอบจังหวะให้ต้นดอกไม้หมุนซ้าย ขวา ตามจังหวะเสียงกลอง ฆ้อง ฉิ่ง ฉาบ ที่บรรเลงประกอบจนครบ ๓ รอบ ต้องติดเทียนและจุดเพื่อให้เกิดแสงสว่างด้วยทุกต้น

ประเพณีท้องถิ่นของเราชาววังจั่น “ประเพณีแห่ข้าวพันก้อน”

ประเพณีการแห่ข้าวพันก้อนจะจัดในงานบุญผะเหวด หรืองานบุญมหาชาติซึ่งเป็น งานมหา กุศล ให้รำลึกถึงการบำเพ็ญบุญ คือ ความดีที่ยั่งยืน อันมีการสละความเห็นแก่ตัวเพื่อผลคือประโยชน์ สุขอันไพศาลของมวลชนมนุษย์ชาติเป็นสำคัญ ดังนั้น บรรพชนชาวไทยอีสานแต่โบราณ จึงถือเป็น เทศกาลที่ ประชาชนทั้งหลายพึงสนใจรวมกระทำบำเพ็ญ และได้อนุรักษ์สืบทอดเป็นวัฒนธรรมสืบมา จนถึงอนุชนรุ่นหลัง ที่ควรเห็นคุณค่า และอนุรักษ์

เป็นวัฒนธรรมสืบไปนอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริม ระหว่างญาติพี่น้องจากแดน ไกลสมกับ คำกล่าวที่ว่า "กินข้าวปุ้น เอาบุญผะเหวด ฟังเทศน์มหาชาติ"

ประเพณีแห่ข้าวพันก้อนนี้เป็นประเพณีทำบุญอย่างหนึ่งที่ผู้มาร่วมงานเชื่อว่า ในรอบ ๑ ปี จะต้องทำข้าวปลาอาหารมาบูชาคุณของพระพุทธเจ้า ได้ฟังเทศน์ซึ่งมีจำนวนคาถา ๑,๐๐๐ คาถา พร้อมทั้ง นำข้าวมาร่วมบูชาแล้วส่วนหนึ่งก็จะถูกนำกลับไปเก็บไว้บูชาที่บ้าน และทางวัดก็จะนำข้าว อีกส่วนหนึ่งมาทำขนมเพื่อให้ผู้มาร่วมงานรับประทาน ซึ่งเชื่อว่าการทำบุญนี้จะส่งผลให้เกิดความอุดม สมบูรณ์ในการประกอบ อาชีพ มีโชคลาภ และอธิษฐานขอพรในชาติหน้าด้วยการสืบทอดประเพณี การสืบทอดประเพณีแห่ข้าวพันก้อน นี้ได้ปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยผู้เข้าร่วมพิธีส่วนใหญ่จะ เป็นผู้สูงอายุ

ประเพณีท้องถิ่นของเราชาววังจันทน์

“ประเพณีลอยกระทง”

ประเพณีนี้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์และขอขมาต่อพระแม่คงคา บางหลักฐานเชื่อว่าเป็นการบูชารอยพระพุทธรูป บางหลักฐานก็ว่าเป็นการบูชาพระอุปคุตอรหันต์หรือพระมหาสาวก สำหรับประเทศไทยประเพณีลอยกระทงได้กำหนดจัดในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะบริเวณที่ติดกับแม่น้ำ ลำคลอง หรือ แหล่งน้ำต่าง ๆ ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็จะมีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจแตกต่างกันไป โดยมีคตินี้ว่าเพื่อส่งส่วนบุญไปให้เปรต เทศกาลนี้จะมีการเฉลิมฉลองด้วยการแข่งเรือยาว การแสดงพลุดอกไม้ไฟ จัดขึ้นทุกปีตั้งแต่วันขึ้น ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ จนถึงแรม ๑ ค่ำ เดือนพฤศจิกายน ส่วนประเทศพม่า ในวันลอยกระทงผู้คนจะพากันทำกระทงตกแต่งเป็นรูปคล้ายดอกบัวบาน ปักรูปเทียน และนิยมตัดเล็บ เส้นผม หรือใส่เหรียญกษาปณ์ลงไปในกระทง แล้วนำไปลอยในแหล่งน้ำ เชื่อว่าเป็นการลอยเคราะห์ไป นอกจากนี้ยังเชื่อว่าการลอยกระทงเป็นการบูชาและขอขมาพระแม่คงคา

ประเพณีท้องถิ่นของเราชาววังจั่น

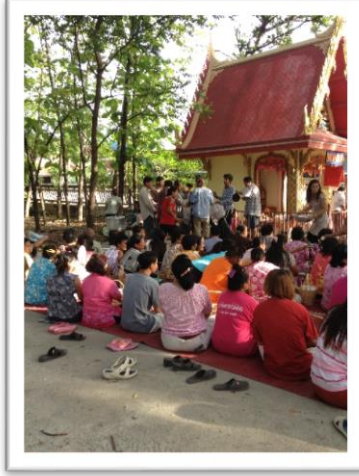
“ประเพณีทำบุญกลางบ้าน”

ประเพณีงานบุญกลางบ้าน เป็นประเพณีงานบุญของชาวไทยกลุ่มวัฒนธรรมที่ราบลุ่มภาคกลาง มีมาแต่เมื่อใดไม่ปรากฏ แต่สันนิษฐานว่าอาจจะมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังการพบหลักฐานตุ๊กตาดินเผาสะเดาะเคราะห์รูปคน หรือที่เรียกว่า "ตุ๊กตาเสียกบาล" ซึ่งเป็นสิ่งประกอบในการกระทำประเพณีงานบุญกลางบ้านมาจนถึงปัจจุบัน

โดยประเพณีงานบุญกลางบ้าน เป็นประเพณีไทยที่จัดภายนอกศาสนสถาน ชาวบ้านจะเลือกวันจัดที่เหมาะสม โดยจัดในบริเวณลานกว้างในหมู่บ้านที่เป็นสถานที่ที่เคยจัดกันมาเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการชุมนุมชาวหมู่บ้านมาร่วมจัดงานประเพณีร่วมกัน โดยมีรายละเอียดการจัดแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น โดยบางแห่งมีการก่อพระเจดีย์ทรายไว้เป็นเครื่องหมาย ซึ่งคติการก่อเจดีย์ทรายไว้กลางหมู่บ้านนี้มาจากเรื่องราวในธรรมบทเพื่อเป็นการสร้างกุศลก่อเจดีย์ถวายเป็นพุทธบูชาร่วมกัน และมีการทำกบาลใส่ดินปั้นผู้อาศัยในครัวเรือนของตน ๆ ไปวางไว้ตามทางสามแพร่งเพื่อสะเดาะเคราะห์อีกด้วย โดยมีการนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ มาสวดพระปริตรพระพุทธรูปในเวลาค่ำ และนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาถวายภัตตาหารเช้าในวันรุ่งขึ้น เพื่อเป็นการบำเพ็ญกุศลเสริมสร้างสิริมงคลแก่หมู่บ้านและชุมชนนั้น ๆ

ประเพณีท้องถิ่นของเรชาววังจันทน์ “ประเพณีเลี้ยงเจ้าพ่อ”

เลี้ยงปีเจ้าพ่อ” พิธีกรรมสืบทอดความเชื่อ

แม้กาลเวลาจะล่วงเลยไปหลายร้อยปีแล้วก็ตาม แต่ชนบความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆที่ถูกสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นก็ยังปรากฏให้เห็น โดยเฉพาะพิธี “เลี้ยงปีเจ้าพ่อ” นับเป็นหนึ่งในหลากหลายพิธีกรรมบนความเชื่อ ที่มีการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตรเข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนากันอย่างแนบแน่น

“พิธีเลี้ยงปีเจ้าพ่อ” เป็นอีกหนึ่งพิธีกรรมที่น่าสนใจ โดยชาวไทลุ่มมีความเชื่อและถือปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน โดยพิธีกรรมนี้แฝงไปด้วยภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สอดแทรกใส่ไว้ในพิธีกรรมดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างควมสามัคคี กตัญญูต่อบรรพบุรุษแล้ว ยังสอนให้ผู้คนและลูกหลานรวมทั้งเหล่าลูกศิษย์บวเจาร สร้างแต่กรรมดีและให้ละอายต่อการทำบาป